

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกข้าว ของเกษตรกร อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	
ผู้เขียน	นายยุทธพล ทองปรีชา	
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร	
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ คุณฉวี ฌ ลำปาง รองศาสตราจารย์ ดร.วรทัศน์ อินทร์คัมพร รองศาสตราจารย์ สุทัศน์ จุลศรีไกวัด	
		ประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) รูปแบบ ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และต้นทุนการผลิตข้าว (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กับ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และ (3) และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling Technique) ได้เกษตรกรตัวอย่าง 347 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximim) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวทั้งหมดมีรูปแบบการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรใช้ในการปลูกข้าวมากที่สุดคือ ปุ๋ยคอก รองลงมาคือ ปุ๋ยหมัก โดยใช้มูลสุกร ในการทำเป็นปุ๋ยคอกมากที่สุด และใช้วัสดุหรือพืชอื่นทำปุ๋ยหมักมากที่สุด ส่วนปุ๋ยพืชสดนั้น ถือว่ามีการใช้ในปริมาณน้อยที่สุด

ในส่วนของต้นทุนการผลิตข้าวนั้น เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวหน้าปีเฉลี่ยเท่ากับ 3,577.10 บาท/ไร่ และนาปรังเฉลี่ยเท่ากับ 4,010.50 บาท/ไร่ และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ และ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในนาข้าว มีความสัมพันธ์กับ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ ความถี่ในการฝึกอบรม และความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในนาข้าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพื้นที่ปลูกข้าว การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ ความถี่ในการฝึกอบรม ประสบการณ์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวนแหล่งผลิต/จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ จำนวนแรงงานในครัวเรือน การมีอยู่ของแหล่งผลิต/จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ และ ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งผลิต/จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกข้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาที่พบ คือ เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีใช้ปุ๋ยคอก และเงินทุนในการจัดซื้อปุ๋ยคอกที่พอเพียง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการผลิตปุ๋ยหมัก และขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ปุ๋ยพืชสดอย่างถูกต้องรวมถึงปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของปุ๋ยพืชสด ซึ่งโดยรวมแล้ว เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยหมักมากที่สุด

ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น เกษตรกรต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตการใช้ ประโยชน์ปุ๋ยอินทรีย์ และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีในการปลูกข้าวอย่างถูกต้อง รัฐควรมีนโยบายที่จูงใจเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้หันมาผลิตข้าวอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น และมีการสนับสนุนช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ภายในชุมชน

Thesis Title Knowledge, Attitude, and Practices on Organic Fertilizer Application for Growing Rice of Farmers, Mae Suai District, Chiang Rai Province

Author Mr. Yuttapon Thongpreecha

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Thesis Advisory Committee

Assoc. Prof. Dusdee Nalampang	Chairperson
Assoc. Prof. Wallratat Intarucamporn	Member
Assoc. Prof. Suthat Julstrigival	Member

Abstract

The objectives of this study were to find out : (1) The kind, and quantity of organic fertilizer application, and also the cost of growing rice (2) the relationship between their knowledge, attitudes, practice and their personal economical and environmental factors and (3) Their problems and recommendation on organic fertilizer application. The study was done by sampling 347 farmers in Mae Suai District, Chiang Rai Province. The sampling method was using multi - stage random sampling technique process. A set of questionnaires was prepared to collect the data which were then analyzed in mean, percentage, minimum, maximum, standard deviation and multiple regression.

The result showed that all of farmers had one kind of fertilizer application was organic incorporated with inorganic fertilizer for growing rice. Farmers used animal manure more than compost and green manure fertilizers, Most of farmers used pig dung as manures and few farmer used waste plants as green manure fertilizer. The costs of growing rice were 3,577.10 and 4,010.50 bath per rai for the rainy-season rice and the dry-season rice, respectively.

For the hypothesis test, it was found that an independent variables including gender and knowledge about the environment in the rice field were found to be significantly related to knowledge of organic fertilizer application. Obtaining of messages in organic fertilizer, frequency of training and the knowledge about the environment in the rice field were also significantly related to attitudes of organic fertilizer application. In addition area of rice field , training , frequency of training, experience of organic fertilizer use, places and existence of organic fertilizer production, number of in household labors and access to the place of organic fertilizer production were significantly related to practice of organic fertilizer application.

The problems involved in the organic fertilizer application of farmers included lack of fund and knowledge for buying animal manure and manure fertilizer production. As well farmers also were lack of knowledge for compost and green manure production. Less self confident in efficiency of green manure use was the another important problem for farmers. However, lack of knowledge and experience of compost production were the biggest problem of farmers in using organic fertilizer.

It was recommended that the officials who involved or responded to improve the organic fertilizer application for growing rice, should provide more training on production and application of organic fertilizer, training for using organic mixed with inorganic fertilizer for growing rice. The government should have policies in suggesting farmers to produce organic rice, and supporting instruments or machines for organic fertilizer production at their communities.